

EVIDENCE SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ (SBÍRKOVÁ EVIDENCE)

(chyby, mýty, časté dotazy, novela zákona č. 122/2000 Sb. platná od 1. ledna 2014)

PROČ NENÍ JEDNÍM Z POVINNÝCH ÚDAJŮ EVIDENČNÍHO ZÁZNAMU

ÚDAJ O ULOŽENÍ SBÍRKOVÉHO PŘEDMĚTU

V evidenčním záznamu v chronologické evidenci **nelze škrtnat, mazat ani jiným způsobem činit nečitelným to, co tam bylo při jeho pořízení zapsáno**. Je tomu tak proto, že údaje zapsané při zařazování předmětu do sbírky, tj. při vyhotovování prvního evidenčního záznamu, mohou být později už nedostupné a při jejich odstranění se tudíž **ztratí**. Nejsme neomylní, a tak i údaje, které dnes pokládáme za chybné nebo nadbytečné, a proto by měly být odstraněny, mohou být správné a důležité a při jejich posuzování se mýlíme my. Při uchovávání sbírkových předmětů po staletí by tak v některých případech odstraňování nebralo konce. Jenže údaj o uložení sbírkového předmětu se mění, některý předmět může být přemístěn třeba i několikrát za rok. Údajů o uložení by tak bylo časem v evidenčním záznamu několik, přičemž platný by byl jen ten poslední. To by bylo velmi nepraktické, v záznamech vedených v tradičních inventárních nebo přírůstkových knihách by pro ně ani nebylo místo. **Přesto je nutné zajistit, aby podle evidenčního záznamu mohl být předmět vyhledán, jinak je evidence n e p r ů k a z n á**. Méně vhodným způsobem, jak průkaznost zajistit je zapsání údaje o lokaci do evidenčního záznamu **obyčejnou tužkou** a údaj je při změně místa uložení vymazán a nahrazen aktuálním. Vymazání je možné, protože se nejedná o údaj povinný a zákaz vymazání se na něj tudíž nevztahuje. Šetrnějším způsobem je pořízení **lokačního seznamu** (zpravidla v elektronické podobě), v němž jsou uvedena evidenční čísla **z evidenčního záznamu**, a k nim je přiřazen údaj o lokaci. V takovém seznamu lze kdykoliv provádět změny.

Je zarážející, že ačkoliv jen opakuji známé skutečnosti, takřka při každé kontrole dodržování zákona se setkáváme **s nedbalým zpracováním evidenčních záznamů** jak po stránce obsahové, tak po stránce formální (autentizace). Jednou z častých příčin je to, že kurátoři sbírek si nepřipouštějí, že **evidenci zpracovávají nejen pro sebe (a pro formální dodržení zákona), ale také pro své následovníky**. Nepřikládají evidenčním záznamům význam, který jim náleží, protože řadu informací o sbírkových předmětech mají poznamenaných v různých pomocných materiálech nebo je prostě „nosi v hlavě“ a evidenční záznamy tak vlastně pro svou každodenní práci nepotřebují. Nevadí jim proto, že není schopen podle evidenčních záznamů sbírkové předměty ani identifikovat, on prostě **ví**, že se jedná o ten či onen sbírkový předmět. Jen se musí zahloubat do nějakých svých poznámek, někdy třeba jen na útržcích papíru. Nepřemýšlí o tom, že třeba za třicet let, žádné jiné údaje než jsou ty na

evidenčním záznamu, nebudou k nalezení, nepřipouští si, že z jakéhokoliv důvodu už zítra nemusí v muzeu pracovat a jeho nástupce se v jeho poznámkách nebude orientovat a bude odkázán pouze na evidenční záznamy. Evidenční záznamy často také vyhotovují zaměstnanci bez odpovídajícího vzdělání podle narychlo učiněných (často doslova načmáraných) poznámek kurátora a správnost záznamu už pak nikdo nekontroluje. Kurátoři si neuvědomují, že kvalitně vedená sbírková evidence **představuje základní formu odborného zpracování sbírky**, evidenci mnohdy chápou jako rutinní, ryze administrativní činnost, kterou s odborným zpracováním sbírky nespojují. Vůbec si nepřipouštějí, že s jejich odchodem se ale řada informací může ztratit úplně (z neznalosti věci budou třeba vyhozeny) nebo budou obtížně dohledatelné. Možná je to důsledek obecného rozporu mezi „věčností“ sbírky a „dočasností“ působení kurátora, který může být lidsky pochopitelný, ale v každém případě je třeba takový přístup považovat za **neprofesionální. Pro muzeum je specifické, že vše, co je vykonáváno kolem sbírky, musí být vykonáváno s ohledem na její dlouhodobé uchovávání a využívání budoucími generacemi!**

Pro profesionálně vedené muzeum je zpracovávání evidenčních záznamů „gruntem muzejního řemesla“. Bohužel, velmi často to tak vnímáno není, o čemž svědčí tisíce nedbale vyhotovených záznamů typu „sklenička skleněná“, „truhla dřevěná“, „zlomek nádoby“, „zlomek kosti“ atp. **Kvalitní, dvoustupňová evidence sbírkových předmětů je to, co především odlišuje profesionální tvorbu sbírky muzejní povahy od činnosti amatérského sběratele.** Dalo by se snad pochopit (nikoliv omluvit), že méně kvalitní evidenční záznamy budou ty, které byly pořízeny před desítkami let, kdy v muzeu pracovali třeba jen neplacení pracovníci. Jenže ono je to často naopak – ty nejméně kvalitní záznamy jsou ze současnosti, kdy v muzeu pracuje zaměstnanců pětikrát víc a s odborným vzděláním. Často pyšně (ale pravdivě) říkáme, že pracujeme se sbírkami „nevyčíslitelné ceny“, s národním pokladem. Evidence je však leckde horší než ve skladu hřebíků. Skladník v takovém skladu si nemůže dovolit neuvést vůbec nebo uvést nepřesně či chybně údaje o jednotlivých druzích hřebíků, protože by mu to zkomplikovalo práci při vyřizování objednávek a expedici. V případě správců „národního pokladu“ se ale někdy zdá, že snad ani se sbírkou nepracují, když se dlouhodobě spokojí s doslova primitivními záznamy (ale také s nepřehledným uložením sbírkových předmětů, s absencí lokačních seznamů atp.), což jim musí práci se sbírkou velmi komplikovat a **snižuje to její využitelnost.**

Prameny:

- Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní hodnoty a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

- Metodický pokyn Ministerstva kultury, čj. 53/2001
- Žalman, J. a kolektiv: Příručka muzejníková I, AMG, druhé upravené vydání, Praha 2010
- Úvod do muzejní praxe. Učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky AMG, Praha 2010
- poznatky z kontrol dodržování zákona č. 122/2000 Sb., prováděných MK

Zpracoval: RNDr. Jiří Žalman